

N:o 13.

Ank. till Riksd. kansli den 22 februari 1894, kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner afseende dels ändring af 23 § i förordningen om kyrkostämma med mera den 21 mars 1862, dels ock tillägg till 25 § 3 mom. i förordningen angående kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

Genom kongl. kungörelsen den 30 oktober 1868 infördes i 23 § af förordningen om kyrkostämma m. m. den 21 mars 1862 en bestämmelse af följande lydelse:

»Skolrådet väljer inom sig vice ordförande.»

Under påpekande deraf, att man genom detta stadgande, då det icke innehåller någon föreskrift om vare sig tiden, då val af vice ordförande bör anställas, eller hvilken tid valet bör afse, icke vunnit alla de fördelar, man dermed åsyftat, hafva herrar *Högstedt* och *Hammarlund* uti två särskilda inom Andra Kammaren väckta motioner, nris 24 och 135, hemställt om ändring i samma stadgande.

Herr *Högstedt* framhåller, hurusom saknaden af föreskrift i nämnda afseenden förorsakat, att på ett ställe väljes vice ordförande för den tid, hans ledamotskap i skolrådet efter lag varar, under det på ett annat ställe vice ordförande väljes för två år o. s. v. Enligt ett af ett domkapitel nyligen fäldt och af Kongl. Maj:t stadfäst utslag i mål rörande

denna fråga, skulle, fortsätter motionären, det tillhöra skolrådets eget om-döme att besluta, för huru lång tid vice ordförande i skolråd skulle väljas. Men till huru mycket skolrådsöfverläggningarna onödigtvis hindrande trassel kunde det icke leda, att ett sådant beslut öfverlemnas åt skolrådets eget afgörande. En kraftig och för folkskoleväsendet nitälskande vice ordförande kunde t. ex. blifva mindre behaglig för en del eller för majoriteten af skolrådet. Och då kunde det ju, om beslutanderätten i denna fråga skulle ligga i skolrådets händer, lätt ställas så, att ny vice ordförande blefve vald.

Vice ordförandeskapet i skolrådet vore ingalunda så betydelselöst, att deråt icke borde egnas någon uppmärksamhet. Detta ordförandeskap kunde vara ganska magtpåliggande i större församlingar eller i annexförsamlingar, då den sjelfskrifne ordföranden vore upptagen af andra till embetet hörande göromål och icke kunde närvara vid skolrådssammanträdena eller hunne ordna till skolväsendet hörande angelägenheter, utan måste öfverlemna dem till vice ordföranden. Och när det för vice ordföranden i andra korporationer vore bestämdt, för huru lång tid han skulle som sådan utses, så borde väl samma bestämning få gälla äfven för vice ordförande i skolråd.

Enligt motionärens uppfattning borde vice ordförande väljas för den tid, han till ledamot i skolrådet vore utsedd. Och denna uppfattning grundades på de bestämmelser, som i kommunalförfattningarna lemnades med afseende på andra kommunala uppdrag.

Om stadsfullmäktiges ordförande och vice ordförande sades det i § 32 af kongl. förordningen den 21 mars 1862 om kommunalstyrelse i stad, att de skulle utses för år.

Kommunalnämnds ordförande och vice ordförande egde åter, jemlikt § 44 af kongl. förordningen den 21 mars 1862 om kommunalstyrelse på landet, att i dessa beställningar tjenstgöra *för den tid*, de blifvit såsom ledamöter invalde.

Af dessa olika föreskrifter måste den förra betraktas såsom undantag, den senare såsom regel, hvilken analogvis borde tillämpas, då särskild föreskrift i ämnet saknades. Härför talade, oafsedt kommunalnämndens mera allmänna karakter, den omständigheten, att den beträffande dess ordförande och vice ordförande gifna föreskriften om tjenstetid vore äldre. Den gälde nemligen enligt kongl förordningen den 29 augusti 1843 § 4 mom. 1 äfven i fråga om ordförande i socknenämnd, således långt innan stadsfullmäktige inrättats.

Skulle för skolråd analogislut göras från hvad som förordnats om annan myndighet, sade det sig för öfrigt sjelft, att afseende snarare borde fastas vid hvad som stadgats om kommunalnämnd, en jemförelsevis mera likartad institution, än vid föreskriften om stadsfullmäktige.

På grund häraf hemställer motionären,

att Riksdagen ville besluta, att den, som blifvit vald till vice ordförande i skolråd, skall bibehålla detta uppdrag för hela den tid, han blifvit till ledamot i skolrådet utsedd.

Herr Hammarlund anmärker, hurusom saknaden af föreskrift uti ifrågavarande afseende haft till följd, att man på mer än ett ställe underlåtit anställa val af vice ordförande. Ofvannämnda rättsfall, hvarför jemväl herr Hammarlund redogör, skall enligt hans åsigt komma att vålla trassel och oreda. En lagförändring härutinnan borde därför med det snaraste ega rum. Enklast syntes motionären vara att på samma sätt som i fråga om andra kommunala myndigheter, hvilka *sjelfva* valde inom sig vice ordförande, föreskrifva, att val af vice ordförande skulle ske årligen. Derigenom kunde skolrådet blifva i tillfälle att alltid lemna uppdraget åt den härför mest lämplige, och om den praxis infördes, att vid hvarje års första sammanträde dylikt val förrättades, riskerade man ej — såsom nu vore fallet — att föreskriften fölle i glömska.

Genom att, på sätt i motion n:o 24 föreslagits, låta den till vice ordförande valde bibehålla detta uppdrag för hela den tid, han blifvit till ledamot i skolrådet utsedd, uppstode den oegentligheten, att under senare hälften af hvarje fyraårsperiod de då nyvalda skolrådsledamöterna måste åtnöja sig med en vice ordförande, som blifvit utsedd af deras företrädare i skolrådet.

I anledning häraf hemställer herr Hammarlund,

att Riksdagen måtte besluta, att sjette stycket af § 23 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 måtte erhålla följande ändrade lydelse:

»Skolrådet väljer inom sig, särskildt för hvarje år, en vice ordförande.»

Utskottet delar de af motionärerna sålunda uttalade åsikter i fråga om lämpligheten deraf, att föreskrift gifves om den tid, för hvilken vice ordförande i skolrådet skall väljas, men på det af herr Hammarlund an-

förda skäl och då det, med hänsyn till den betydelse, vice ordförande inom skolråd eger för folkskoleväsendets utveckling, måste vara af vigt, att, derest den, som blifvit dertill vald, skulle befinnas hysa ringa intresse för sitt uppdrag eller eljest vara mindre lämplig för dess behöriga skötande, annan person, inom en icke alltför aflägsen tidrymd, kunde blifva i hans ställe till vice ordförande utsedd, finner utskottet sig icke böra förorda herr Högstedts förslag att låta den till vice ordförande valde bibehålla detta uppdrag hela den tid, för hvilken han blifvit nämnd till ledamot i skolrådet.

Då utskottet sålunda finner herr Hammarlunds förslag egnadt att afhjelpa bristen på lagbestämmelse i förevarande ämne, får utskottet hemställa,

1:o att herr Högstedts motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda;

2:o att Riksdagen i anledning af herr Hammarlunds motion måtte för sin del besluta, att sjetten stycket af 23 § i förordningen om kyrkostämma m. m. den 21 mars 1862, sådant detta lagrum lyder i förordningen den 13 april 1886, måtte erhålla följande ändrade lydelse:

»Skolrådet väljer inom sig för hvarje år en vice ordförande.»

I sammanhang med ofvannämnda motioner har utskottet behandlat följande af herr Hammarlund inom Andra Kammaren väckta och till utskottet remitterade motion n:o 136:

Då några giltiga skäl ej föreligga för en undantagslagstiftning för Stockholms stad beträffande val af vice ordförande i skolrådet, får jag — med hänvisning till min denna dag afgifna motion n:o 135 — hemställa, att Riksdagen måtte besluta, att närmast efter mom. 3 af § 25 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 måtte insättas ett nytt moment af följande lydelse:

»Skolrådet väljer inom sig, särskildt för hvarje år, en vice ordförande.»

Då det synes utskottet vara lämpligt såväl att, i öfverensstämmelse med hvad genom kongl. kungörelsen den 30 oktober 1868 stadgades med

afseende å riket i öfrigt, jemväl i Stockholm skolråden utse inom sig en vice ordförande, som äfven att derstädes val af vice ordförande årligen eger rum, får utskottet hemställa,

3:o att Riksdagen måtte för sin del besluta, att mom. 3 af § 25 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863, sådant detta lagrum lyder i förordningen den 22 mars 1889, måtte erhålla följande ändrade lydelse:

Mom. 3. Till ledamöter i skolrådet eger församlingen likaledes att å kyrkostämma utse lämpligt antal för nit om skolväsendet kände män eller kvinnor. Väljes kvinna till ledamot i skolrådet, eger hon att när som helst afsäga sig uppdraget.

Skolrådet väljer inom sig, för hvarje år, en vice ordförande.

Stockholm den 22 februari 1894.

På lagutskottets vägnar:

L. ANNERSTEDT.